

‘Na die rampdag beklim ik de K2 nooit meer’

Doorgaan, zegt zijn gevoel. Omdraaien, beveelt zijn hoofd. Jelle Staleman (37) luistert naar zijn verstand, keert om en zal de top van de K2 niet bereiken. Die dag vallen er elf doden.

Tegenslag

In Tegenslag vertellen ondernemers, bestuurders, politici en kunstenaars over de dieptepunten in hun loopbaan. En hoe zij die te boven kwamen.

‘Was de expeditie een succes?’, willen journalisten weten. Jelle Staleman kan zijn oren niet geloven tijdens de persconferentie op Schiphol. Hij komt net terug uit Pakistan waar hij de beruchte berg K2 heeft beklommen. Op de dag van de beklimming zijn er elf mensen om het leven gekomen. Hoezo succes?

De dan 26-jarige Staleman is zelf aan het noodlot ontkomen. ‘De gevaren werden mij te groot’, zegt hij nu, ‘en een paar honderd meter onder de top besloot ik om te keren.’

Dat blijkt een wijze, maar ook pijnlijke beslissing. ‘Natuurlijk wilde ik naar de top’, aldus Staleman. ‘De K2 is 8611 meter hoog en staat bekend als de heilige graal van de klimsport. Maar het werd steeds reëler dat we in het donker moesten afdalen, waardoor de gevaren minder zichtbaar zouden worden.’

Al sinds zijn jeugd wil Staleman klimmen. In de achtertuin van zijn ouderlijk staat een twintig meter hoge populier en als het even kan, zit hij in de top. De buurman neemt hem mee naar de Ardennen en met zijn vader reist hij naar de Pyreneeën en naar de bergen van Noorwegen.

‘Mijn schoolopleiding was geen succes’, zegt Staleman, inmiddels skileraar, berggids en eigenaar van reisbureau Mountain Network. ‘Een paar maanden voor mijn examen was het genoeg geweest. Ik vond een baantje bij de plaatselijke slager en begon in 2000 bij het Korps Mariniers. Daar genoot ik vooral van de berg- en wintertraining.’

In 2004 verlaat Staleman het Korps Mariniers. Hij wil berggids worden en raadpleegt de website van de eliteschool voor deze sector, die in het Oostenrijkse Innsbruck is gevestigd. De eisen zijn hoog en Staleman ziet direct dat hij

onvoldoende ervaring heeft.

Ter voorbereiding op de opleiding beklimt hij daarom vele bergen in de Alpen en bedwingt hij de Cotopaxi in Ecuador en twee tot dan toe niet beklommen toppen op Groenland.

De beklimming van de K2 in de Himalaya moet het pièce de résistance worden van zijn voorbereiding. Staleman meldt zich bij een expeditie en wordt tot zijn eigen verrassing geselecteerd. In de zomer van 2008 reist hij met vier teamgenoten naar het Pakistaanse Islamabad.

Vandaaruit neemt het gezelschap eerst de bus en vervolgens een jeep. In het laatste dorp voor de berg worden 130 dragers geworven, die onder andere 3,5 kilometer touw meenemen. Na zes dagen stevig doorstappen wordt het basiskamp aan de voet van de K2 bereikt.

TRAAG DENKEN

Daar treft Staleman zijn voorbereidingen. ‘Op grote hoogte’, zegt hij, ‘slaat het hart 180 keer per minuut, kun je niet meer slapen en niet meer eten. Zelfs bij het smeren van lippenbalsem krijg ik al braakneigingen. Denken gaat daar erg traag en het is dus verstandig voor zover mogelijk de belangrijke beslissingen al eerder te nemen.’

Staleman pakt pen en papier en begint te schrijven. Op de ene pagina noteert hij de factoren die niet mogen meewegen: groepsdruk, roem en de verleiding van de top. Op de bladzijde die volgt, schrijft hij de factoren die wel een rol krijgen in het beslissingsproces: het weer, het zicht, het tijdschema, de logistiek en de communicatie. Zo probeert hij te voorkomen dat de emoties op kritieke momenten de overhand krijgen.

Op 2 augustus volgt de tocht naar de top, een tocht die wordt ondernomen met een aantal andere teams. ‘Door de drukte ontstond er grote vertraging op de helling. Toen wij eindelijk aan de beurt waren, was het eigenlijk al te laat.’

De expeditie moet nog 900 meter afleggen, een afstand waar op die hoogte heen en terug 24 uur voor nodig is. Het gevaar is groot dat de terugweg in het donker moet worden afgelegd, en dat heeft Staleman vooraf bestempeld als onaantvaardbaar. Want in het donker is het zicht beperkt en zijn de gevaren moeilijk in te schatten.

‘Wanneer een situatie mij kritiek voorkomt’, zegt hij, ‘benoem ik in mijn hoofd een commissie. Die moet het ongeluk waarvan ik vrees dat het staat te gebeuren onderwerpen aan een onafhankelijk onderzoek. Als de conclusie luidt dat er sprake is van eigen schuld, ga ik naar beneden.’

Staleman draait om en keert terug naar het kamp, waar hij uitgeput in slaap valt. Daardoor heeft hij geen weet van de chaos die ondertussen op de berg uitbreekt. In het donker glijden klimmers uit, vallen ijsblokken naar beneden en worden touwen doorgesneden door een ijslawine.

Die nacht komen in totaal elf klimmers om, waarvan één uit het team waar Staleman deel van uitmaakt. Het is het grootste ongeluk op de hellingen van de K2 uit de geschiedenis.

GOED LEIDERSCHAP

‘In het basiskamp werden met een telescoop continu de hellingen afgespeurd’, zegt Staleman. ‘En ondertussen onderhielden wij met een satelliettelefoon contact met het thuisfront. De familieleden moesten natuurlijk zo snel mogelijk op de hoogte worden gebracht.’

Staleman vliegt terug naar Nederland, rust uit en hervat zijn leven als skileraar en bergbeklimmer. En in 2010 wordt hij toch aangenomen op de school in Innsbruck voor zijn opleiding tot berggids. ‘Wrang genoeg’, zegt hij, ‘heb ik die toelating mede te danken aan mijn avonturen op de K2.’

Twee jaar later slaagt Staleman cum laude. Vanaf dat moment leidt hij zijn klanten over minder toeristische routes door de bergen. En tijdens lezingen vertelt hij zijn toehoorders over de beslissingen die hij neemt en over de kenmerken van goed leiderschap.

‘Maar wat er ook gebeurt’, zegt Staleman, ‘de K2 ga ik niet meer op. Er zijn genoeg bergen die net zo uitdagend, maar minder gevaarlijk zijn. Door het drama van 2008 ben ik mijn obsessie voor steeds betere prestaties kwijt.’

Jelle Staleman: ‘Bij het Korps Mariniers genoot ik vooral van de berg- en wintertraining.’

FOTO'S: MARK HORN VOOR HET FINANCIEELE DAGBLAD

Frits Conijn is redacteur profielen en interviews van Het Financieele Dagblad

Cv

- **1981** Geboren in Zeist
- **1993** Havo in Nieuwegein
- **2000** Korps Mariniers
- **2004** Skileraar, bergbeklimmer en bouwvakker
- **2010** Opleiding tot berggids
- **2012** Berggids
- **2016** Eigenaar reisbureau Mountain Network Travel